

Paweł Sobczyk

Sprawozdanie z wykładów okolicznościowych

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 50/3-4, 351-354

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z WYKŁADÓW OKOLICZNOŚCIOWYCH

Na zaproszenie Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie ks. prof. UKSW dr hab. Józefa Wroceńskiego przebywał w Polsce Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego Instytutu Katolickiego w Paryżu ks. prof. Jean-Paul Durand. 14 marca 2007 roku wygłosił w Uniwersytecie dwa wykłady zatytułowane: *A propos du mariage homosexuel: droit, éthique, théologie* oraz *Echos pontificaux en 2005 au centenaire de la loi de la séparation de 1905 entre l'Etat français et les religions*.

Ks. prof. UKSW dr hab. Józef Wroceński powitał Prelegenta w języku francuskim, natomiast tłumacza oraz uczestników wykładów okolicznościowych – pracowników naukowo-dydaktycznych Uniwersytetu oraz studentów – w języku polskim. Wyraził wielką radość z przybycia ks. prof. Jean-Paula Duranda oraz z faktu nawiązania na nowo współpracy naukowej między Wydziałami. Zaprezentował zebrany Prelegenta, Instytut Katolicki oraz Wydział Prawa Kanonicznego, jego historię oraz dorobek naukowo-dydaktyczny. Wspomniał jednocześnie o pragnieniu wielu studentów podjęcia studiów zagranicznych, w ramach wymiany międzynarodowej między placówkami dydaktycznymi i ośrodkami naukowymi.

Ks. prof. Jean-Paul Durand podziękował za zaproszenie i bardzo życzliwie przyjęcie w Polsce, a następnie wygłosił pierwszy referat zatytułowany *A propos du mariage homosexuel: droit, éthique, théologie*. Podstawowym celem, jaki przyświecał Prelegentowi w podejmowaniu i formułowaniu tematu było ukazanie relacji między prawem, etyką i teologią w odniesieniu do małżeństwa. Prelegent pytał o właściwą kolejność dyscyplin naukowych w definiowaniu małżeństwa oraz o miejsce wymiaru transcendentnego w tej instytucji społecznej i prawnej.

W pierwszej części swojego wystąpienia Prelegent wskazał, iż istnieją pewne lobby we Francji oraz innych krajach europejskich, które prowadzą kampanię na rzecz zrównania związków homoseksualnych z małżeństwami heteroseksualnymi. Dla uczniów Chrystusa nie ma w tej materii wątpliwości. Dlatego też, jest rzeczą ważną – zdaniem Prelegenta – aby mówić o nieważności prawnej tzw. małżeństwa homoseksualnego. Problemem jest jednak interpretacja i możliwość zmiany przepisów prawa stanowionego. Przykładem zmian w obowiązujących przepisach, polegających na legalizacji małżeństw homoseksualnych są Holandia i Belgia. W innych krajach, takich jak Hiszpania, Niemcy, Szwecja czy Wielka Brytania, prace

nad zmianą obowiązujących przepisów są zaawansowane. Zmiany dotyczące legalizacji małżeństw homoseksualnych nie dotyczą li tylko Europy, jest to tendencja, która objęła np. Kanadę i niektóre kraje afrykańskie.

Prelegent wskazał także na różne możliwości interpretacyjne przepisów francuskiego Kodeksu cywilnego (dotyczy to np. *PACS – pact civil de solidarité*), przepisów rangi konstytucyjnej i ustawowej w poszczególnych krajach europejskich (np. we Włoszech projekt rządu R. Prodi *Dico – droits des personnes vivant ensemble*) oraz przepisów o zasięgu ogólnoeuropejskim, takich jak Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a zwłaszcza jej art. 12.

Prelegent poruszył także w swoim wystąpieniu kilka problemów językowych natury jurystycznej, które pojawiają się w społeczeństwie liberalnym nastawionym na swobodne zaspokajanie potrzeb seksualnych. Wskazał mianowicie na kłopoty z zakwalifikowaniem jurystycznym związków partnerskich oraz na znaczenie i różnice między takimi pojęciami jak *koleżeństwo*, *para*, *małżeństwo*. Kilka uwag Prelegent poświęcił także pojęciu „para homoseksualna”. Art. 515-8 francuskiego Kodeksu cywilnego definiuje konkubinaty jako związek osób różnej lub tej samej płci. Pozwala to zatem na tworzenie związków homoseksualnych.

W konkluzji swojego wystąpienia Prelegent poruszył bardzo delikatną sprawę adopcji dzieci przez pary homoseksualne. W latach 2006-2007 wiele krajów Unii Europejskiej zdecydowało się na prawne dopuszczenie adopcji przez pary homoseksualne. Rodzi to niewyobrażalne konsekwencje o charakterze etycznym, prawnym, społecznym i teologicznym. Prof. Durand wskazał jednocześnie na trudności w zdefiniowaniu i uzasadnieniu prawnym pojęcia „homorodzicielstwo” w prawie cywilnym, etyce i teologii.

Drugie wystąpienie Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego Instytutu Katolickiego w Paryżu poświęcone było relacjom państwo – kościół we Francji. Przyczynkiem do podjęcia refleksji na ten temat stała się 100. rocznica uchwalenia 9 grudnia 1905 roku tzw. ustawy o separacji (wyznaniowej) we Francji, która na nowo zdefiniowała stosunek państwa do religii oraz trzy listy, które ukazały się z tej okazji. W związku z rocznicą wypowiedzieli się papież Jan Paweł II w liście z 11 lutego 2005 roku, opublikowanym na łamach *La Croix* 14 lutego, Premier Francji Jean-Pierre Raffarin oraz Episkopat Francuski. Prelegent ukazał w skrócie kontekst historyczny stosunków między państwem i kościołem we Francji, od czasów Wielkiej Rewolucji Francuskiej do przełomu roku 1905, a następnie przedstawił kwestie wyznaniowe po uchwaleniu ustawy.

Znaczącą część swojego wystąpienia Dziekan Jean-Paul Durand poświęcił prezentacji i analizie listu Jana Pawła II do arcybiskupa Bordeaux Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Francji Jean-Pierre’a Ricarda i Episkopatu Francji z oka-

zji wizyty *ad limina* i rocznicy uchwalenia ustawy z 9 grudnia 1905 roku. Papież zwrócił uwagę przede wszystkim na laickość we Francji po roku 1905 oraz na pojęcie laickości w doktrynie społecznej Kościoła Katolickiego. Szczegółowe zagadnienia poruszone w liście to, poza ukazaniem kontekstu historycznego uchwalenia ustawy o separacji z 1905 roku, pojęcie laickości, różnice między laickością a laicyzmem antykatolickim i antyreligijnym, relacje między laickością a wolnością religijną. Kończąc prezentację listu Jana Pawła II Prelegent wskazał na jego związki z Adhortacją Apostolską *Ecclesia in Europa* oraz na znaczenie listu w kontekście debaty nad Traktatem Konstytucyjnym Unii Europejskiej, podkreślając jednocześnie, iż list jest wydarzeniem doktrynalnym i politycznym, i w związku z tym wymaga analizy i wykładni.

W dalszej części swojego wystąpienia ks. prof. Jean-Paul Durand zaprezentował stanowisko Premiera Rządu Republiki Francuskiej Jean-Pierre Raffarin, opublikowane tego samego dnia, co list Jana Pawła II w tygodniku *La Croix*. List Premiera nie jest ani odpowiedzią ani polemiką ze stanowiskiem papieża Jana Pawła II, uznać go należy za wypowiedź premiera z okazji rozpoczęcia obchodów setnej rocznicy uchwalenia ustawy o separacji i serii konferencji naukowych i spotkań poświęconych temu wydarzeniu, a organizowanych m.in. przez Akademię Nauk. Z okazji rocznicy uchwalenia ustawy o separacji rozgorzała bowiem we Francji na nowo debata nad jej treścią oraz nad ewentualną koniecznością jej zmian. Prelegent przedstawił uczestnikom konferencji stanowiska m.in. Prezydenta Republiki Francuskiej Jacquesa Chiraca, w tym tzw. „prawo Chiraca” dotyczące symboli religijnych w miejscach publicznych oraz Przewodniczącego Federacji protestanckiej we Francji pastora Jean-Arnolda de Clermonta. Stwierdził jednocześnie, iż zarówno Prezydent Republiki Francuskiej i Premier Dominique de Villepin pragną zachować w kwestiach wyznaniowych we Francji równowagę wypracowaną na podstawie przepisów z 1905 roku.

Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego w Paryżu odniósł się na zakończenie do Deklaracji Biskupów Francji z 15 czerwca 2005 roku *l'Eglise catholique et la loi du 9 décembre 1905 cent ans après*. Autorzy Deklaracji, odnosząc się do toczącej się dyskusji na temat ustawy o separacji z 1905 roku, wyrazili pragnienie pozostawiania *status quo* w omawianej kwestii. Jednocześnie Episkopat francuski wyraził gotowość przystąpienia do rozmów, jakie zostaną podjęte w związku z sytuacją prawną nowych związków wyznaniowych. Biskupi podkreślili, iż od lat osiemdziesiątych dwudziestego wieku Episkopat badał relacje między państwem a wyznaniem we Francji. Sprawą nader istotną, na którą zwrócił uwagę w swoim liście z lutego 2005 roku papież Jan Paweł II, jest prowadzenie dialogu między trzema, a nie dwoma partnerami dialogu. Obok państwa oraz kościołów i innych związków wyznaniowych partnerem jest społeczeństwo, o czym w żadnej oko-

liczności zapominać nie można. Na takie rozumienie relacji w kwestii wolności religijnej wskazuje nie tylko treść i wykładnia ustawy z 1905 roku, ale także dokumenty Soboru Watykańskiego II, w tym zwłaszcza Deklaracja o wolności religijnej *Dignitatis humanae*, której 40. rocznicę uchwalenia Kościół Katolicki obchodził w roku 2005.

Ostatnia część konferencji naukowej poświęcona była pytaniom dotyczącym ogłoszonych referatów. Studentów interesowały przede wszystkim perspektywy legalizacji związków homoseksualnych we Francji oraz możliwość adopcji przez nie dzieci. Prelegent wskazywał na istniejące w obecnie obowiązującym francuskim prawie cywilnym możliwości adopcji dzieci, prezentując konkretne casusy. Studenci zwrócili także uwagę na zakazy noszenia symboli religijnych. Zainteresowanie uczestników konferencji wzbudziła inna, od prezentowanej w polskiej literaturze, wykładnia przepisów dotyczących separacji w relacjach między państwem francuskim a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi działającymi we Francji. Wśród pytań studentów nie zabrakło także zainteresowania możliwością podjęcia studiów w Instytucie Katolickim w Paryżu.

Na zakończenie spotkania wystąpił ks. prof. UKSW dr hab. Józef Wroceński, który podziękował Prelegentowi za bardzo ciekawe i pouczające przedłożenia. Wyraził również nadzieję i przekonanie, że nie jest to pierwsze i zarazem ostatnie spotkanie tego typu, i że w przyszłości oba Wydziały zatroszczą się o współpracę naukowo-dydaktyczną.

dr Paweł Sobczyk

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI NAUKOWEJ ZORGANIZOWANEJ W ZWIĄZKU Z PRZYPADAJĄCĄ DZIESIĄTĄ ROCZNICĄ UCHWALENIA KONSTITUCJI RP

Sekcja Prawa Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, założonego w roku 1851, zorganizowała w Krakowie w dniach 30-31 marca 2007 roku ogólnopolską konferencję naukową *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – próba oceny i podsumowania z perspektywy dziesięciolecia stosowania*. Konferencja adresowana była przede wszystkim do studentów, doktorantów oraz wszystkich osób chcących poszerzyć swoją wiedzę z zakresu prawa konstytucyjnego.

W konferencji, na zaproszenie organizatorów, uczestniczyli dzięki wsparciu finansowemu Dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała